

Секція 2. «Ризики для національних господарств в системі сучасних міжнародних економічних відносин»

ЗОВНІШНІ ТА ВНУТРІШНЬОСИСТЕМНІ ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Мокій А.І.,

д.е.н., професор, провідний науковий співробітник відділу регіональної економічної політики ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього Національної академії наук України"

Флейчук М.І.,

д.е.н., професорка кафедри маркетингу Львівського національного університету ветеринарної медицини і біотехнологій ім. С.З.Гжицького

Дацко О.І.,

к.е.н., к.т.н., доцентка кафедри менеджменту мистецтва Львівської національної академії мистецтв

На сучасному етапі основними тенденціями розвитку глобальної економіки, що впливають на соціально-економічну ситуацію у світі та на економічну безпеку України, одночасно створюючи нові можливості для соціально-економічного розвитку потенціалу нашої держави, є такі:

1. Загострення торговельних війн. Упродовж 2018-2020 рр. на глобальному рівні актуалізувалися торговельні конфлікти, Так, лише у 2019 р. США підвищили ставки ввізного мита на китайську продукцію у 2,5 рази (до 25%, близько 200 млрд дол. США), запровадили ставки ввізного мита на рівні 25% на всі товари з Мексики, а також на сталь і алюміній, у тому числі з ЄС, що зумовило вжиття аналогічних заходів у відповідь, використання захисних інструментів щодо власного імпорту металів [1]. Подібні дії активізували торговельні війни на глобальному рівні та їх загострення в даний час.

Існує й низка інших торговельних конфліктів, у тому числі санкції з боку і проти РФ та інших країн. В ситуації, що склалася в умовах трансформації української економіки, модернізації вітчизняної промисловості на засадах 6-го технологічного укладу та 4-ї промислової революції створюються додаткові можливості зайняти раціонально доступну позицію у світовому поділі праці, зважаючи на відсутність серйозних економічних конфліктів між Україною та головними глобальними гравцями (за винятком РФ).

На жаль, вітчизняна промисловість знаходиться переважно на стадії 4-го технологічного укладу, зміна якого повинна стати підставою для докорінної реструктуризації української економіки на інноваційних засадах з використанням власної ресурсної бази.

2. Загроза економічної кризи в КНР. Існують експертні оцінки можливості обвалу економіки КНР, обґрунтовуючи це істотним сповільненням економічного зростання в останні два роки на 6,6% (найгірші показники за останні 28 років). Найбільші ризики для економіки

КНР сформовано загрозовим для економічної безпеки обсягом внутрішніх запозичень (у 2,3 р. більших за обсяг ВВП).

Якщо в КНР не подолають таку негативну тенденцію, прогнозовано знизяться ціни на сировинні ресурси, метали на світовому ринку, що істотно відобразиться на економічній стабільності країн Латинської Америки, Африки, Азії, і негативно вплине на зовнішньоторговельну безпеку України.

3. Внаслідок економічної кризи, посиленої впливом пандемії COVID-19, істотно скоротилися темпи зростання економік країн ЄС, спостерігаються ознаки початку банківської кризи в окремих країнах-членах ЄС. У 2019 р. наводився песимістичний середньостроковий прогноз економічного розвитку країн-членів ЄС, зокрема перегляд темпів росту усіх країн, причому найгірші очікування стосувалися Італії, ФР Німеччина [2]. Через пандемію COVID-19 у 2020 р. спостерігається поглиблення економічної кризи та реструктуризація товарних ринків. За таких тенденцій Україні слід активізувати комунікацію і налагоджувати альтернативне партнерство з країнами Азії, Африки, Америки для більшості товарів, за якими Україна зараз займає конкурентні позиції.

4. Зростання обсягів виробництва продукції воєнно-промислового комплексу внаслідок поширення військових конфліктів. Активізація вітчизняного військово-економічного сектору через військові дії на Сході України зумовила формування нових конкурентних переваг і на світових ринках, чим доцільно скористатися в експортній стратегії держави на середньострокову перспективу.

5. Сповільнення розвитку провідних економік світу (США, КНР) пов'язане як з циклічністю економічних процесів, так і з глобальними викликами, зокрема пандемією.

6. Зміна структури та мегатрендів світового ринку енергоносіїв. Прогнозоване зниження цін на газ і нафту, важливого складника критичного імпорту розширює можливості постачання енергоносіїв в Україну, зниження їх ціни, що, вірогідно, стимулюватиме розвиток і використання потенціалу вітчизняної промисловості.

7. Очікуване зростання економік держав Причорноморського регіону, зокрема Туреччини (до 2,7%), зумовлює очевидну перспективність налагодження і активізації співробітництва України з Туреччиною, Румунією, Грузією, Болгарією та ін. [2].

В цих умовах крім найшвидшого переходу до високотехнологічних устроїв виробництва, ефективного стратегічного планування та використання кон'юнктурних переваг, до пріоритетних секторів і сфер національної економіки відносяться: військово-економічний сектор; виробництво нових матеріалів, альтернативних джерел енергії; нанотехнології; ІКТ; високотехнологічне машинобудування; біомедична інженерія; клітинна медицина; фармація; транзитна інноваційна та фінансово-інвестиційна інфраструктура; агропромисловий сектор; туризм і рекреація.

Реалізація цих завдань потребує розв'язання системної проблеми дисфункції управління державою внаслідок впливу екстрактивних політико-

економічних інститутів, які реально здійснюють ексклюзивне регулювання соціально-економічним розвитком і формують структурну дивергенцію національної макросистеми [3; 4], яка є передумовою руйнування цілісності та загрозою національній безпеці держави.

Список використаних джерел:

1. Trade wars, tweets and western liberalism: G20 summit wraps up in Osaka. URL: <https://www.theguardian.com/world/2019/jun/29/g20-summit-osaka-japan-trade-wars-liberalism>).

2. Spring 2019 Economic Forecast: Growth continues at a more moderate pace URL: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-forecasts/spring-2019-economic-forecast-growth-continues-more-moderate-pace_en).

3. Мокій А.І., Бублей Г.А., Полякова Ю.В. Ексклюзивність реалізації експортної стратегії як чинник макросистемної дивергенції України / “Проблеми та перспективи забезпечення стійкості фінансової системи України: зовнішні та внутрішні аспекти” // ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України” Міжнародна наукова конференція, м. Київ, 12 травня 2020 р.

4. Мокій А.І., Бублей Г.А., Шульц С.Л. Remote Services as an implement for overcoming the exclusive factors of structural divergence in the post-pandemic period/ “International economic and political relationships under covid-19: experience of China and Ukraine”, Ланджоу – Київ, 22.06.20р. <http://ief.org.ua/doss/scc/16.pdf>.

УДК 336.714 (477)

РИЗИКИ ВТРАТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Панченко В.Г.

д.е.н., директор «Агентства розвитку Дніпра»

Протягом останніх кількох років поняття «конкурентоспроможності» було дезагредовано за діловими, секторальними та національними аспектами. За підходом А. Дечезлепрете та М. Сато, «на рівні фірми бізнес є конкурентоспроможним, якщо він може виробляти кращі або дешевші продукти або послуги порівняно з його внутрішніми або міжнародними конкурентами» [1]. У довгостроковій перспективі конкурентоспроможність підвищить показники прибутку і забезпечить адекватну економічну віддачу [2]. На галузевому рівні конкурентоспроможність визначається як «ступінь привабливості різних країн для конкретної галузі». Наявність робочої сили, кваліфікованих кадрів і сировини поряд з економією на масштабі та інфраструктурі є